

Euskal Herriko Ahotsak
ahotsak.com

Manolo Iburguren Molinaga

*Lizartza,
Gipuzkoa
(1929)*

Aurkibidea

Biografia

Legazpin jaio bazen ere, lau urterekin Lizartzara joan zen bizitzera aitak bertako zentrolean lortu baitzuen lanpostua. Zazpi urte zituela, aita, Emeterio Iburguren nazionalista zela-eta, fusil batez zauritu eta erreka erreka alde egitea lortu zuen. Hiru urte beranduago hil zen. Handik lau urtera, Martzelina Bolinaga, ama, galdu zuen. Hala, 14 urterekin umezurtz geratu zen beste lau seniderekin batera, tartean, Kaxiano soinujole ezaguna. Beharrari erantzunez, morroitzan aritu zen Martutenen lehenik eta Hernanin gero. Lan egiteko baimena lortzean, Txaramako 'Araxes' paper-fabrikari hasi zen lanean. Kaxiano anaia bezala, soinujolea zen Manolo ere. Morroitzan irabazitako txanponekin erosi zuen lehen soinua, eta harrezkero plazaz plaza aritu zen inguruko herrietako giroa berotzen.

Zintak

LIZ-003

- **Proiektua:** Lizartzako ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Soroa Hernandez, Maddi
- **Data:** 2011-10-18
- **Iraupena:** 82 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Kodifikatzailea:** Gaston Balerdi, Izaskun

Pasarteak

1. Hamar urterekin Martutenera morroi

- **Erref:** LIZ-003/004
- **Iraupena:** 0:03:01. **Hasi:** 00:06:27. **Bukatu:** 00:09:28
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko lanak » Baserriari lotutako lanbideak

Laburpena:

Hamar urterekin umezurtz geratu zen. Ahal zuten moduan atera zuten bizimodua senideek. 10 urterekin joan zen Martutenera morroi. Aldundiak babestutako etxea zen, umezurtzak hartzen zituzten bertan. Hango bizimodua nolakoa zen kontatzen du.

2. Martuteneko bizimodua

- **Erref:** LIZ-003/005
- **Iraupena:** 0:02:37. **Hasi:** 00:09:28. **Bukatu:** 00:12:05
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Umetako lanak

Laburpena:

Mutil kozkorrak izanik, pozik ibiltzen ziren lanean. Gainontzeko morroien jatorriaz ari da. Bere anaia ere bertan zen. Hilabetean bost duro eta janaria ematen zizkieten ordainetan. Hala ere, janaria hala-moduzkoa zen, errazionamendu garaian oso eskasa.

3. Ikasketak egiteko astirik ez

- **Erref:** LIZ-003/008
- **Iraupena:** 0:02:50. **Hasi:** 00:15:10. **Bukatu:** 00:18:00
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskolaz aparteko ikasketak
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola

Laburpena:

Gerra garaian eskolako bizimodua egiten jarraitu zuen. Solfeoa ere ikasten hasi zen baina, morroi joateko utzi egin behar izan zituen guztiak. Erdaraz ikasi behar izaten zuten, zailtasun handiarekin.

4. Gerraosteko gosea

- **Erref:** LIZ-003/009
- **Iraupena:** 0:03:00. **Hasi:** 00:18:00. **Bukatu:** 00:21:00
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean

Laburpena:

Eskola ostean, baserrira lanera itzuli aurretik, plazan geratzen ziren jolasean. Baserrian baino, kalean gose handiagoa zegoela kontatzen du. Soinua jotzen herriz herri edo ezkontzetan hasi zenean, izan zuen tripa betetzeko aukera.

5. Hamazazpi urterekin soinua jotzen

- **Erref:** LIZ-003/011
- **Iraupena:** 0:02:58. **Hasi:** 00:24:22. **Bukatu:** 00:27:20

- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Musika
- Aisia » Jai-giroa » Erromeriak

Laburpena:

Hernanin morroi zegoela aurreztutako diruarekin erosi zuen soinu txikia. Hamazazpi urterekin hasi zen soinua jotzen. Aita zenaren pianoaren trukean soinu handia eskuratu zuen geroago. Plazarik plaza asko ibili zen.

6. Soinua entzun orduko jendea dantzan

- **Erref:** LIZ-003/012
- **Iraupena:** 0:04:16. **Hasi:** 00:27:20. **Bukatu:** 00:31:36
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Taberna giroa
- Aisia » Jai-giroa » Erromeriak

Laburpena:

Soinua hasi orduko dantzan hasten zen jendea. Mahai gainera igo eta lau ordu pasa zitzakeen hauspoari eraginez. Tabernako giroa nolakoa izaten zen kontatzen du. "Suelltuan" dantza egiteko piezak jo behar izaten zituen. Baltsean dantza egiteko piezek eragindako alkatearen eta apaizaren arteko liskarra kontatzen du. Baltsaren alde zeudenak, "gorriak" ziren eta kontra zeudenak berriz "zuriak".

7. Baltsean egiteko piezak jotzea bekatu

- **Erref:** LIZ-003/013
- **Iraupena:** 0:02:32. **Hasi:** 00:31:36. **Bukatu:** 00:34:08
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Elizaren indarra

Laburpena:

Kaxiano, soinu-jole ezaguna zuen anai. Kaxianok baltsean egiteko piezak jotzen zituen. Baina, dena bekatu zenez, beldurrak airean ibiltzen ziren.

8. Batetik bestera ibiltzea ez zen erraza izaten

- **Erref:** LIZ-003/015
- **Iraupena:** 0:04:35. **Hasi:** 00:36:39. **Bukatu:** 00:41:14
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Beste toki batzuetara jaietara
- Herria, azpiegitura » Garraioak

Laburpena:

Abisuak jaso eta emateko, lokutorioko emakumeaz baliatzen ziren. Bizikleta, autobusa edo trena erabiltzen zuten garraio bezala. Adibidez, Zarautzera

joateko hartu behar ziren autobus eta tren desberdinak izendatzen ditu. Motorra erosi zuenean asko erraztu zen batetik bestera joatea.

9. Izerdi-patxetan zegoela, soinuaren teklak geratu!

- **Erref:** LIZ-003/016
- **Iraupena:** 0:01:36. **Hasi:** 00:41:14. **Bukatu:** 00:42:50
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak

Laburpena:

Lizartzako plazan gertatutako anekdota bat kontatzen du. Bero handia zen egun batean, izerdiak soinuaren teklak gera arazi omen zizkion.

10. Hamar duro saio bakoitzeko

- **Erref:** LIZ-003/018
- **Iraupena:** 0:01:51. **Hasi:** 00:43:28. **Bukatu:** 00:45:19
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Beste toki batzuetara jaietara
- Aisia » Jai-giroa » Erromeriak
- Ekonomia eta industria » Lan-baldintzak

Laburpena:

Herriz herri soinua jotzen ibiltzen zenean, bertako ostatuan egiten zuen lo. Otorduak eta ostatua ordaindu beharrik ez zuen izaten. Hasi berritan hamar duro kobratzen zituen. Fabrikan astean hogeit hamar duro irabazten zirela kontutan hartuta, soldata ona iruditzen zitzaion.

11. Orduko soinujoleak

- **Erref:** LIZ-003/020
- **Iraupena:** 0:01:18. **Hasi:** 00:45:58. **Bukatu:** 00:47:16
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Erromeriak

Laburpena:

Orduko soinujole ezagunak izendatzen ditu: Isidro Larrañaga, Beloki, Juanito Lasa eta Meltxor Caminos. Harreman oso ona zuten beraien artean.

12. Belarriz ikasten zituzten piezak

- **Erref:** LIZ-003/022
- **Iraupena:** 0:02:43. **Hasi:** 00:47:52. **Bukatu:** 00:50:35
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Musika

Laburpena:

Belarriz ikasten zuten orduan. Erraztasun handia zuen horretarako Manolok. Entsegurik ere ez zen; zuzenean plazara.

13. Soinujole onak parranderoa behar du izan

- **Erref:** LIZ-003/025
- **Iraupena:** 0:01:45. **Hasi:** 00:53:18. **Bukatu:** 00:55:03
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Erromeriak

Laburpena:

Soinujole on bat izateko, ikasketez gain parranda zalea izatea ezinbestekoa iruditzen zaio. Beso luzeak ez zaizkio hain beharrezkoak iruditzen. Soinujole nano bat ere ezagutu zuen.

14. Kaxiano, anaia, nola geratu zen itsu

- **Erref:** LIZ-003/026
- **Iraupena:** 0:02:29. **Hasi:** 00:55:03. **Bukatu:** 00:57:32
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Artistak
- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Pertsonaia ezagunak

Laburpena:

Tunelean lanean zebilela, dinamita leherketa batek utzi zuen itsu anaia. Nola gertatu zen kontatzen du. Ordurako soinua jotzen hasita zegoen baina, istripu ostean hartu zuen ogibide bezala. Bertsotan ere oso ondo moldatzen omen zen Kaxiano.

15. Kaxianoren "Axariak" taldea

- **Erref:** LIZ-003/028
- **Iraupena:** 0:01:02. **Hasi:** 00:59:23. **Bukatu:** 01:00:25
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Artistak
- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Pertsonaia ezagunak

Laburpena:

Kaxianoren taldearen izena "Axariak" zen. Taldeko partaideak ekartzen ditu gogora.

16. Txaramako paper-fabrika

- **Erref:** LIZ-003/030

- **Iraupena:** 0:02:57. **Hasi:** 01:00:37. **Bukatu:** 01:03:34
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ekonomia eta industria » Industria motak » Papergintza

Laburpena:

Txaramako paper-fabrian egin izan du lan Manolok. Peoi moduan hasi zen. Lanbide desberdinak izan ditu. Papera nola egiten zen kontatzen du. Amaierako urteak zailak izan ziren paper-fabrian.

17. Euskalki desberdinei buruz

- **Erref:** LIZ-003/037
- **Iraupena:** 0:01:37. **Hasi:** 01:15:01. **Bukatu:** 01:16:38
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskalkia, herri hizkerak, euskara batua

Laburpena:

Herri desberdinetako euskalkiez ari da. Desberdinak izan arren, guztiak dira euskara. Euskalkirik garbiena tolosa ingurukoa iruditzen zaio.

18. "Gure kuadrillan" abestia

- **Erref:** LIZ-003/040
- **Iraupena:** 0:00:41. **Hasi:** 01:20:52. **Bukatu:** 01:21:33
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kantak

Laburpena:

<p>"Gure kuadrillan" abestia kantatzen du.</p>

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.
2026-04-12

CC-by-sa | Ahotsak.eus
Badihardugu Euskara Elkarte
Markeskua Jauregia, 20600 Eibar
943121775 - ahotsak@ahotsak.com